

KOCHAJMY NASZYCH
ARTYSTÓW

s. 3

INDUSTRIADA
2015

s. 4-5

„TE, CO SKACZĄ
I FRUWAJĄ...”

s. 6

WYSTAWNIK

gazeta informacyjna Muzeum Historycznego w Bielsku-Białej

NR 1 (15) MAJ 2015

Muzeum Historyczne w Bielsku-Białej zaprasza

„TE, CO SKACZĄ I FRUWAJĄ...”
Przedstawienia zwierząt w sztuce ze zbiorów
Muzeum Historycznego w Bielsku-Białej

otwarcie: 22 maja 2015
o godzinie 17.00

Stara Fabryka, pl. Żwirki i Wigury 8
ekspozycja czynna do 4 października 2015

KOCHAJMY NASZYCH ARTYSTÓW

70
LAT

ZWIĄZKU POLSKICH
ARTYSTÓW PLASTYKÓW
W BIELSKU-BIAŁEJ
1945-2015

wernisaż: 19 czerwca 2015 o godzinie 18.30
Zamek książąt Sułkowskich, ul. Wzgórze 16

ekspozycja czynna do 31 sierpnia 2015

NOC MUZEÓW
Duchy
Sułkowskich

16 maja 2015
20.00-24.00

www.muzeum.bielsko.pl

Szlak Zabytków Techniki
zaprasza

INDUSTRIADA
13 CZERWCA 2015

Stara Fabryka, pl. Żwirki i Wigury 8
9.00-21.00

KS. STANISŁAW STOJAŁOWSKI

W bieżącym roku przypada 170. rocznica urodzin Stanisława Stojałowskiego, patrioty i obrońcy ludu polskiego w Galicji i na Śląsku Cieszyńskim. Przypominamy ważniejsze fakty z jego życia i działalności społeczno-politycznej.

Przyszedł na świat 14 maja 1845 roku w rodzinie Juliana i Ludwiki z domu Glasenapp, we wsi Zniesienie na ziemi lwowskiej. Nauki pobierał w Buczaczu i Przemyślu. Za swoje demonstracyjne zachowanie wobec antypolskiej postawy profesora gimnazjum został z niego relegowany. Wstąpił do nowicjatu jezuickiego w Starej Wsi, a w 1870 roku przyjął święcenia kapłańskie. W latach 1873-1874 odbył studia jezuickie w Belgii, gdzie zetknął się z rozwijającym się ruchem społeczno-chrześcijańskim. Po powrocie do kraju działalność społeczno-polityczną rozpoczął pracą z najbardziej zacofaną i najuboższą grupą społeczeństwa galicyjskiego w archidiecezji lwowskiej. Założył Towarzystwo Oświaty Ludowej, zakładał sklepy wiejskie w celu ukrócenia lichwy towarowej na wsi, kasy zapomogowe i szkoły ludowe oraz tzw. bractwa trzeźwości. W 1896 roku stworzył Stronnictwo Chrześcijańsko-Ludowe, które głosiło program bezpłatnego szkolnictwa, parcelacji majątków ziemskich i rozdziału Kościoła od państwa. Na Śląsku Cieszyńskim (współpracował z księdzem Józefem Londzinem) zorganizował Towarzystwo Kółek Rolniczych, Towarzystwo Macierzy Katolickiej, Związek Chłopski, robotnicze stowarzyszenia ubezpieczeniowo-kulturalne, tzw. Bratnie Pomoce, towarzystwo robotnicze pod nazwą Związek Chrześcijańskich Robotników i Robotnic. W latach 1898-1910 zasiadał w parlamencie austriackim i sejmie krajowym Galicji, broniąc interesów chłopów i ro-

Portret księdza St. Stojałowskiego, 1910 rok

botników oraz ziem polskich przed nasilającą się germanizacją.

Duży wpływ na rozwój ruchu ludowego wywarła prasa Stojałowskiego. W 1875 roku, po rozstaniu się z zakonem jezuickim, wykupił najświetniejszy polski tygodnik społeczno-polityczny „Wieniec i Pszczółka”. Przekształcił go w „Wieniec – Pszczółka” i wzbogacił dodatkami: „Niewiasta”, „Gospodarz Wiejski”, „Rolnik”, „Cepy”, „Piast”, „Polska”, „Dzwon”, docierał do ludu polskiego, podnosząc m.in. ich poziom intelektualny i moralny. Aktywnością na płaszczyźnie rozbudzenia społecznego i politycznego chłopów sprowokował ataki na swoją osobę rządzących konserwatystów Galicji, a także Kościoła katolickiego, w konsekwencji czego był prześladowany, uwięziony w procesy sądowe czy aresztowania (27 razy niewinnie aresztowany, w więzieniu w sumie spędził 9 lat).

Swoją obecność w Bielsku i Białej, gdzie po raz pierwszy pojawił się w 1876 roku, zaznaczył założeniem Domu Robotniczego (1891), Związku Zawodowego Chrześcijańskich Robotników i Robotnic (1896), Spółki Ochrony i Pomocy Narodowej (1902). Wybudował Dom Polski w Bielsku przy ul. Blichowej 38/40 (1902), w którym siedzibę znalazły polskie towarzystwa, czytelnia polska, teatralne kółko amatorskie. Odbywały się tam spotkania robotników z polską kulturą, historią oraz przemówienia religijne i patriotyczne ks. Stojałowskiego.

Ostatnie lata życia spędził w Białej i Krakowie, gdzie w przytułku św. Rafała zmarł 23 października 1911 roku. Pochowany został na cmentarzu Rakowickim. ■

Maria Aleksandrowicz

Muzeum Historyczne w Bielsku-Białej

70. ROCZNICA ZAKOŃCZENIA II WOJNY ŚWIATOWEJ

Odnaka identyfikacyjna Jana Dońskiego ze Stalagu XII D

Odnaka pamiątkowa 2 DSP

Znak „P” z robót w Niemczech

1 września 1939 roku był początkiem II wojny światowej – Trzecia Rzesza bez wypowiedzenia rozpoczęła zbrojne działania wobec państwa polskiego. Wojna narzucona światu przez Niemcy była wojną totalną, wydaną wszystkim i o wszystko. Tu nie chodziło tylko o pokonanie przeciwnika, zabór jego ziem i pozbawienie naturalnego prawa do niepodległości państwowej, celem tej wojny było fizyczne zniszczenie napadniętych i całkowita biologiczna zagłada podbitych narodów. 17 września 1939 roku zbrojnej napaści na Polskę dokonało ZSRR. Okupanci wyznawali ideologię agresji, będącą zaprzeczeniem wszystkich etycznych norm, obyczajów i współżycia społecznego, jakie obowiązywały w świecie chrześcijańskim i cywilizowanym. Przegrana na obu frontach, niemieckim i sowieckim, zjednoczyła społeczeństwo polskie bardziej niż zwycięstwa w przeszłości. Polak w czasie okupacji liczyć mógł tylko na drugiego Polaka. Zdecydowana większość obywateli już na początku wojny stworzyła społeczne zaplecze do konspiracji i był to ważny moralny kapitał „września”, z którego powstałe państwo podziemne czerpało przez wszystkie lata okupacji.

II wojna światowa w Europie trwała do 8 maja 1945 roku, jej końcowym akcentem było podpisanie w budynku szkoły saperów w dzielnicy Karlshorst w Berlinie bezwarunkowej kapitulacji Niemiec. W Azji, 2 września 1945 roku nastąpiło

podpisanie aktu bezwarunkowej kapitulacji Japonii na pokładzie pancernika USS Missouri w Zatoce Tokijskiej.

Polacy walczyli przeciwko Niemcom na lądzie, morzu i w powietrzu, biorąc udział w działaniach wojennych na wielu frontach. Polska, mimo że znalazła się w tzw. „obozie zwycięzców”, z II wojny światowej wyszła jako przegrana. Jej losy zostały przesądzone w Teheranie w 1943 roku i Jałcie w 1945 roku, gdzie ostatecznie, wraz z innymi krajami Europy Środkowo-Wschodniej, została sprzedana Stalinowi. Europę politycznie podzielono na blok zachodni z przewodzącymi w nim Stanami Zjednoczonymi i blok wschodni z dominującym ZSRR.

W związku z obchodzoną 70. rocznicą zakończenia II wojny światowej, w Muzeum przygotowano wystawę, której założeniem jest przypomnienie faktów związanych z udziałem Polaków w tej wojnie, poprzez zaprezentowanie w ukła-

dzie tematycznym licznym, różnorodnych i cennych eksponatów, pochodzących z tego okresu. Zobaczymy na ekspozycji afisze, dokumenty, czasopisma, ulotki, fotografie, odznaki, krzyże, medale, emblematy, militaria, części umundurowania i odzienie obozowe. Na uwagę zasługują wybrane pamiątki pochodzące od osób związanych z Bielskiem, Białą i regionem – ppłk. Władysława Adamczyka (korespondencja jeńca wojennego), Józefa Badury (listy z Auschwitz), ppor. Antoniego Budnioka (fotografie jenieckie, dokumenty, listy), st. saperu Jana Byrdziaka (zdjęcie, dokumenty), ppor. Jana Dońskiego (fotografie, odznaki i części umundurowania), plutonowego Józefa Drożdżika (legitymacja, zaświadczenie), mjr. Tadeusza Pruskiego (mundur żołnierza 3 Dywizji Strzelców Karpaczkich), Stanisława Sadlika (bluza więźnia niemieckiego obozu koncentracyjnego, tzw. „pasiak” z naszym „P” i nr. 54642) oraz innych. Uzupełnieniem wystawy są tablice samochodowe, księgi jazdy i pieczęcie gumowe związane z działalnością batalionu „Parasol”, odezwy niemieckie dotyczące spraw okupacyjnych (dowody tożsamości, karty zatrudnienia), obwieszczenie dowódcy SS i policji niemieckiej na Dystrykt Warszawski z wykazem Polaków przeznaczonych do rozstrzelania. ■

Marek Matlak

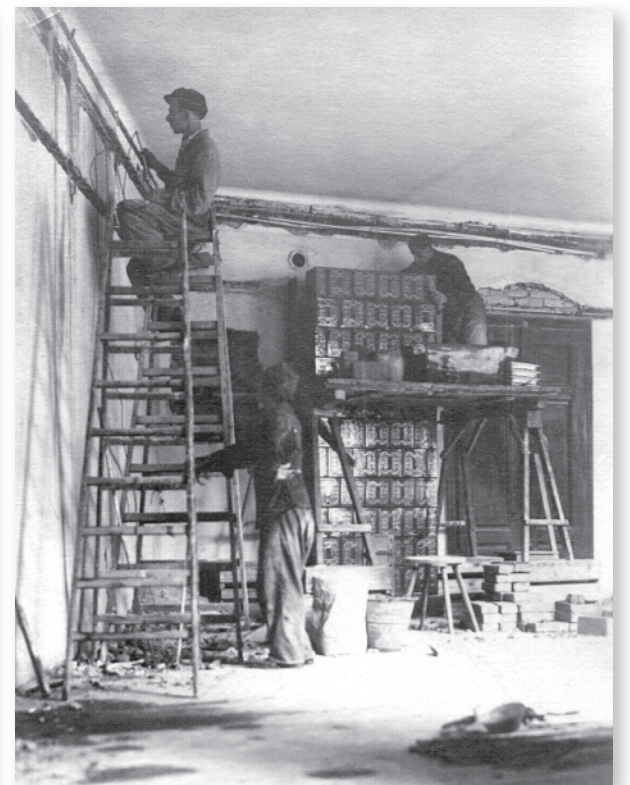
Muzeum Historyczne w Bielsku-Białej

KOCHAJMY NASZYCH ARTYSTÓW

70 LAT OBECNOŚCI ZPAP W BIELSKU-BIAŁEJ

Akcja ZPAP i SMRG, przed lipcem 1947 roku

Malowanie sal w zamku Sułkowskich przed wystawą w 1946 roku

Kochajmy naszych artystów... to tytuł wystawy przygotowanej w Muzeum Historycznym w Bielsku-Białej z okazji 70-letniej obecności Związku Polskich Artystów Plastyków w Bielsku-Białej. Impulsem była archiwalna fotografia z akcji artystycznej zorganizowanej przez członków ZPAP końcem lat 40. ubiegłego wieku, na której plastycy niosą transparent z napisem: „Kupujcie obrazy z wystawy związku plastyków tanie jak barszcz”.

Historia przynależności artystów plastyków związanych z szeroko pojętym bielsko-białym regionem (właściwie Bielskiem, Białą i okolicą) do twórczych związków sięga 20-lecia międzywojennego. Wówczas to byli oni członkami artystycznych ugrupowań czynnych w Katowicach lub Krakowie. Po II wojnie światowej nastąpiło wiele zmian w obliczu obu miast położonych nad rzeką Białą, dotknęły one także środowiska plastyczne. Ci, którzy przeżyli wojnę i tu zostali oraz przybyłe z innych regionów Polski zaczęły się organizować już latem 1945 roku. Pierwsze zebranie miało miejsce 12 sierpnia, a w październiku wybrali Tymczasowy Zarząd Związku Polskich Artystów Plastyków Oddziału w Bielsku, z prezesem Janem Chwierutem. Formalnie zatwierdzenie Oddziału nastąpiło podczas II Ogólnopolskiego Zjazdu Delegatów ZPAP w Krakowie.

Przez piętnaście lat siedzibą ZPAP były pomieszczenia na pierwszym piętrze zamku Sułkowskich, to tu artyści organizowali doroczne przeglądy swojej twórczości, nazywając je „Salonami”. Prestiżowym wydarzeniem dla bielskiego Oddziału było powierzenie mu zorganizowania „I ogólnosląskiej wystawy malarstwa, rzeźby i grafiki”, której uroczyste otwarcie – z udziałem najważniejszych osób w województwie śląsko-dąbrowskim – nastąpiło 14 kwietnia 1946 roku. Członkowie bielskiego Oddziału ZPAP zainicjowali działalność wielu ważnych dla dzisiejszego miasta Bielska-Białej instytucji oświatowych i kulturalnych, takich jak: Teatr Lalek „Baniałuka”, Międzynarodowy Festiwal Sztuki Lalkarskiej, Studio Filmów Rysunkowych, Muzeum Historyczne, Galeria Bielska BWA, Biennale Malarstwa Polskiego „Bielska Jesień” oraz Zespół Szkół Plastycznych im. Juliana Fałata.

Oddział ZPAP w Bielsku funkcjonował do 1950 roku, potem była to czteroletnia delegatura Okręgu w Katowicach. Ponownie Oddział Związku Artystów Plastyków w Bielsku-Białej działał do 1977 roku, kiedy to został przekształcony

w Okręg Bielsko-Biała (prawo tworzenia okręgów miały tylko miasta wojewódzkie).

W latach 1960-1979 ZPAP miał swoją siedzibę w Pawilonie Wystawowym ZPAP (od 1976 BWA, ob. Galeria Bielska BWA), zbudowanym staraniem bielskiego środowiska artystycznego przez władze miasta Bielska-Białej. Zrzeszeni w Związku artyści, działając bez specjalnych funduszy czy zinstytucjonalizowanego zaplecza zorganizowali kilkaset wystaw, kilkanaście plenerów, wiele spotkań i wydarzeń artystycznych. Jedną z głównych inicjatyw było powołanie w Bielsku-Białej ogólnopolskiej imprezy wystawienniczej o charakterze konkursowym, nieprzerwanie funkcjonującej od 1962 roku, znanej jako „Bielska Jesień”.

Wystawa prac członków bielskiego oddziału ZPAP, Pawilon Wyst. ZPAP, 1970, przemawia W. Szostak

Po utworzeniu Okręgu, artyści plastycy uzyskali lokal w kamienicy przy pl. ZWM (ob. Rynek) 27, który jest jego siedzibą do dnia dzisiejszego, z przerwą w latach 1983-1989, kiedy to Związek Polskich Artystów Plastyków został rozwiązany na mocy decyzji ówczesnych władz. Mimo protestów ze strony ZPAP popartych przez wiele środowisk twórczych, do Związku wkroczyli likwidatorzy, skonfiskowano związkowy majątek, odebrano nieruchomości, użytkowane lokale, prowadzone galerie. Likwidację bielskiego Okręgu zakończono 14 lutego 1984 roku, a cały zespół związkowych archiwaliów został przekazany do Archiwum Państwowego w Bielsku-Białej.

Reaktywowanie ZPAP Okręgu Bielsko-Biała nastąpiło w 1990 roku, kolejne zarządy musiały się zmierzyć z nowymi problemami, trudnościami organizacyjnymi, remontem kamienicy przy Rynku 27, a także wypracować adekwatne do rzeczywistości formuły działania. Obecnie Związek liczy 114 czynnych członków i stale się rozwija.

Z inicjatywy Mirosława Mikuszewskiego, prezesa Zarządu ZPAP Okręgu Bielsko-Biała, na obchody 70-lecia składają się dwie zasadnicze ekspozycje. W Galerii Bielskiej BWA – dawnym Pawilonie Wystawowym ZPAP – prezentowane będą prace z różnych dyscyplin twórczych, autorstwa czynnych członków ZPAP Okręgu Bielsko-Biała.

Wystawa w Muzeum Historycznym, w jego głównej siedzibie, czyli w zamku książąt Sułkowskich, w sposób naturalny – z racji miejsca – ma prezentować historyczne uwarunkowania działań podejmowanych przez artystów, najważniejsze

osiągnięcia ZPAP na przestrzeni 70 lat oraz prace zmarłych twórców członków ZPAP Oddziału w Bielsku, Oddziału w Bielsku-Białej i Okręgu Bielsko-Biała. Trzon ekspozycji oparty został na własnych kolekcjach artystycznych oraz zasobach archiwalnych Muzeum Historycznego w Bielsku-Białej. Dopelnienie stanowić będą archiwalia oraz prace pochodzące z kolekcji prywatnych oraz z: Archiwum Państwowego w Katowicach Oddziału w Bielsku-Białej, Galerii Bielskiej BWA w Bielsku-Białej, Miejsko-Powiatowej Biblioteki Publicznej w Pszczynie, Muzeum Miejskiego w Zabrze, Muzeum Miejskiego w Żywcu, Muzeum Śląska Cieszyńskiego w Cieszynie, Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu, Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu, Zespołu Szkół Plastycznych w Bielsku-Białej, Związku Polskich Artystów Plastyków Okręgu Bielsko-Biała.

Z okazji 70-lecia ZPAP wydany zostanie obszerny katalog przybliżający historię i dokonania twórcze Związku na przestrzeni tych lat oraz sylwetki wszystkich, żyjących i nieżyjących, członków ZPAP Oddziału i Okręgu Bielsko-Biała. Całość będzie bogato ilustrowana.

Wystawa: *Kochajmy naszych artystów. 70 lat obecności ZPAP w Bielsku-Białej* w Galerii Bielskiej BWA, 15 maja – 21 czerwca 2015; w Muzeum Historycznym w Bielsku-Białej – Zamku książąt Sułkowskich, 19 czerwca – 31 sierpnia 2015.

Planowane jest także uruchomienie Galerii PPP, czyli Plastyków Pierwszego Piętra w związkowej kamienicy przy Rynku 27. Na dzień 12 sierpnia br. artyści plastycy i artyści sztuk wizualnych przygotowują akcję niespodziankę.

W imieniu artystów i własnym zapraszamy! ■

Teresa Dudek Bujarek
Muzeum Historyczne w Bielsku-Białej

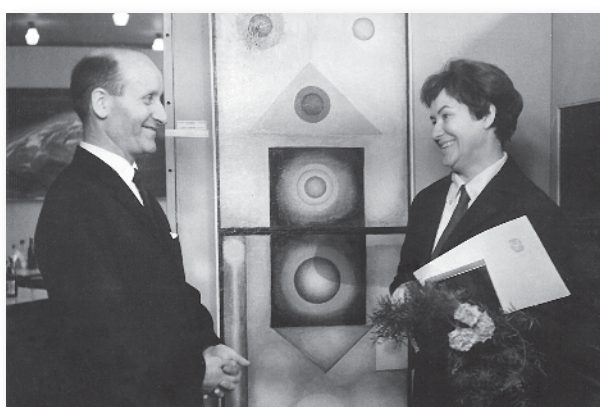
Wystawie towarzyszą warsztaty malarskie i rysunkowe pod wspólnym tytułem:

Łączy nas sztuka, czyli kochajmy naszych artystów

Szczegóły na stronie
www.muzeum.bielsko.pl

Galeria EXPE 2011

J. Wiciejewska-Pochopień odbiera Złoty Medal „Bielskiej Jesieni”, Pawilon Wystawowy ZPAP, 1968 rok

INDUSTRIADA

13 czerwca 2015

9.00

Otwarcie Starej Fabryki dla indywidualnych zwiedzających

9.00–21.00

Prezentacja multimedialna w przestrzeni Tkalni starych fotografii, ukazujących pracę w bielskich i biańskich fabrykach

9.00–21.00

Pokaz na terenie Przędzalni filmu pt. *Zespół zgrzebny CR 600*

10.00–20.00

Warsztaty dla dzieci *Zwierzaki filcaki*

Uczestnicy wytną z kolorowego filcu różnorodne kształty, z których powstaną breloczki w formie bajkowych zwierzątek. Swoje prace zachowają dla siebie, jako pamiątkę z Industriady 2015.
Realizacja: Dorota Kapska, Paulina Pisuk-Czech.

10.00–11.30

Zwiedzanie Muzeum z przewodnikiem, z uwzględnieniem nowej części ekspozycji – *Laboratorium włókiennicze*

Realizacja: Piotr Kenig i Małgorzata Kliś.

11.30–12.30

Oprowadzanie kuratorskie po wystawie

„Te, co skaczą i fruważą...” Przedstawienia zwierząt w sztuce ze zbiorów Muzeum Historycznego w Bielsku-Białej

Realizacja: Kinga Kawczak.

13.00–14.30

Zwiedzanie Muzeum z przewodnikiem, z uwzględnieniem nowej części ekspozycji – *Laboratorium włókiennicze*

Realizacja: Piotr Kenig i Małgorzata Kliś.

14.30

Prelekcja pt. *Różne aspekty pracy zwierząt na bazie wystawy: „Te, co skaczą i fruważą...”*
Przedstawienia zwierząt w sztuce ze zbiorów Muzeum Historycznego w Bielsku-Białej

Podczas prelekcji przyjrzymy się wybranym dziełom sztuki, których tematem jest zagadnienie pracy zwierząt i zwrócimy uwagę na artystyczną interpretację tego wątku.

Realizacja: Kinga Kawczak.

15.30–17.00

Spacer szlakiem zabytków przemysłowych Dolnego i Żywieckiego Przedmieścia

Realizacja: Piotr Kenig.

17.00–18.00

Oprowadzanie kuratorskie po wystawie

„Te, co skaczą i fruważą...” Przedstawienia zwierząt w sztuce ze zbiorów Muzeum Historycznego w Bielsku-Białej

Realizacja: Kinga Kawczak.

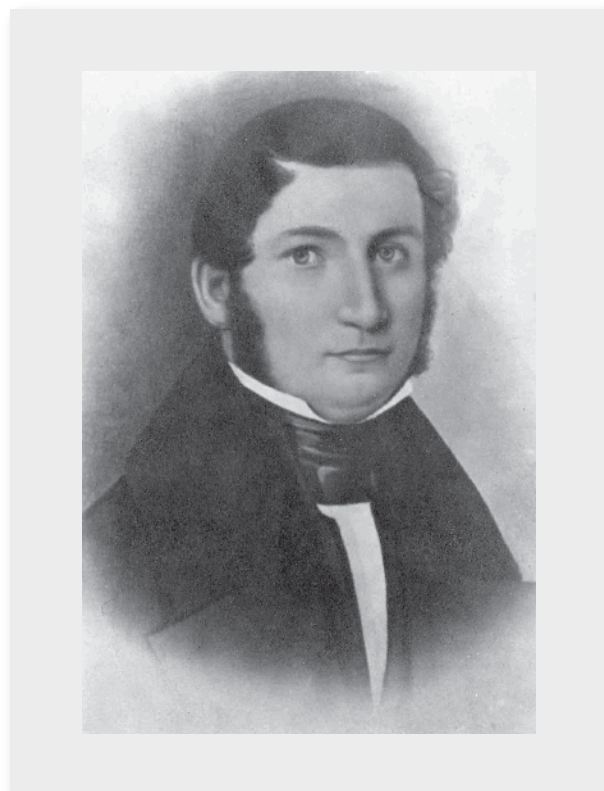
18.00–19.30

Zwiedzanie Muzeum z przewodnikiem, z uwzględnieniem nowej części ekspozycji – *Laboratorium włókiennicze*

Realizacja: Piotr Kenig i Małgorzata Kliś.

21.00

Zakończenie Industriady 2015

Eduard Zipser (1802-1871), własność Gernot Hennig, Austria

FABRYKA ZIPSERA

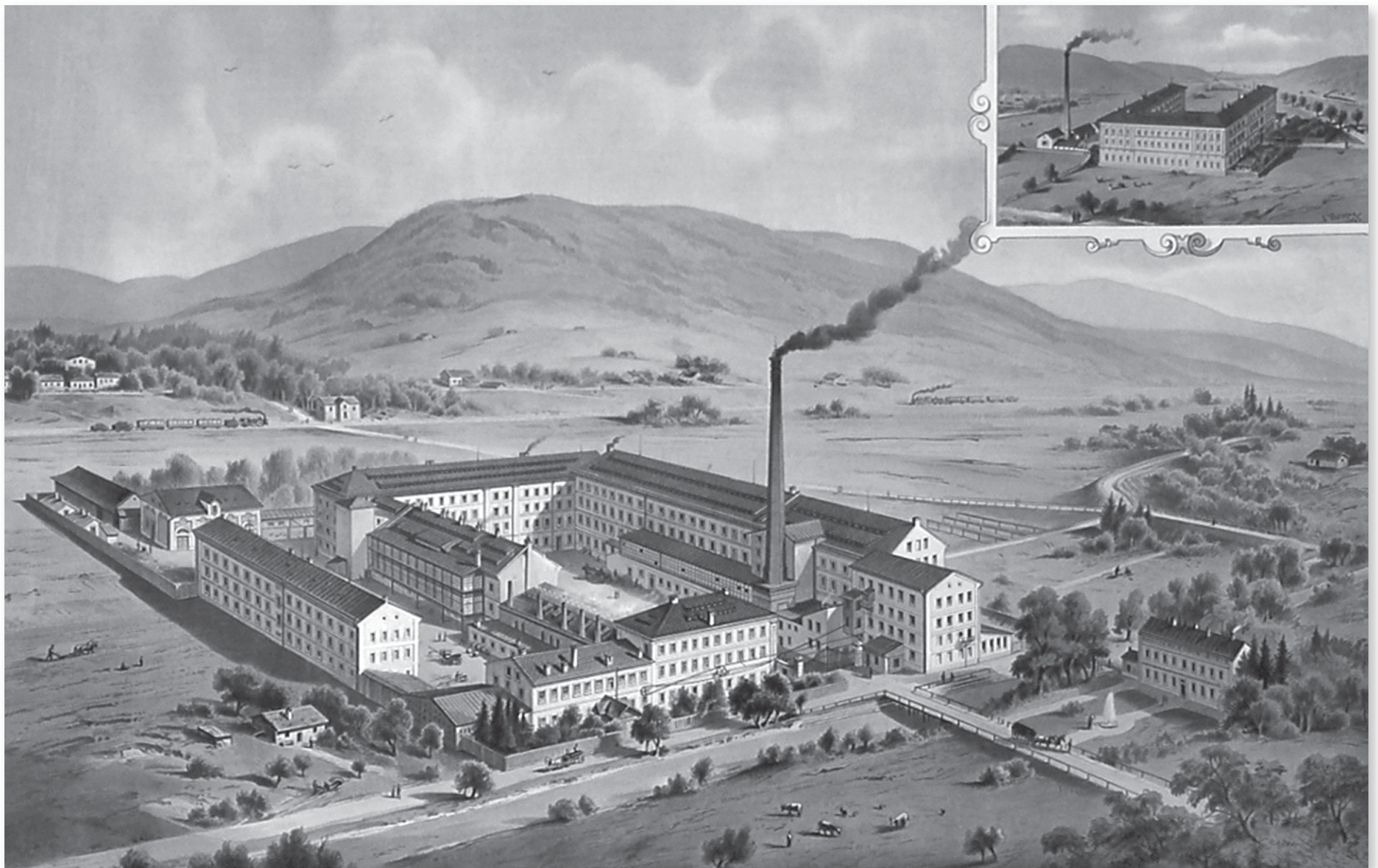
JOHANNNA VARRONE

W 1898 roku w Austro-Węgrzech świętowano uroczyste 50. rocznicę wstąpienia na tron cesarza Franciszka Józefa I (1830-1916). W związku z jubileuszem przygotowano wiele okolicznościowych publikacji i wydawnictw, jednym z nich było monumentalne, kilkutomowe dzieło *Die Großindustrie Österreichs*, opracowane i wydane sumptem austriackich przemysłowców. Zaprezentowano w nim zarówno poszczególne gałęzie wytwórczości, jak też setki większych i mniejszych przedsiębiorstw, w tym liczne z Bielska, Białej i okolicy. Większość artykułów zilustrowano litografiami sporządzonymi przez wykwalifikowanych grafików, a niekiedy także fotografiami. To bezcenne źródło informacji dla badaczy dziejów industrializacji w monarchii Habsburgów.

W celu przygotowania ilustracji do owego dzieła, szefowie c.k. uprzywilejowanej fabryki sukna i towarów wełnianych Eduard Zipser & Sohn w Mikuszowicach zaangażowali wiedeńskiego artystę Johanna Varrone. W artykule poświęconym firmie – obok dostarczonego przez rodzinę portretu założyciela – znalazło się pięć grafik jego autorstwa: widok ogólny fabryki od północnego zachodu, wewnątrz tkalni, hala farbiarni, zakład filialny w Łodygowi-

cach oraz niewielka ilustracja, odtwarzająca wygląd zakładu w 1841 roku.

Równocześnie – w oparciu o akwarelę – zamówiono u Varrone większą, barwną litografię, przedstawiającą mikuszowicką fabrykę w podobnym ujęciu, jednak z większą wysokością, dzięki czemu bardziej czytelne stało się rozplanowanie układu zabudowy. Podobnie postąpiono z widokiem łodygowickiego oddziału, który znalazł się w ozdobnej bordiurze w prawym górnym narożniku kompozycji. Sygnaturę twórcy i rok wykonania, uwiecznione w płycie, dostrzec można zarówno przy dolnej krawędzi ilustracji głównej (*Joh. Varrone 1898*), jak i w prawym dolnym rogu mniejszego widoku (*J. Varrone 1898*). Całość wydrukowano na papierze o wymiarach 56,5 x 83 cm w Zakładzie Litograficznym i Kartograficznym Gustawa Freitagą i Wilhelma Berndta w Wiedniu, o czym świadczy odpowiedni nadruk poniżej odbitki: *Lith. Anst. von G. Freitag & Berndt, Wien*. Nie wiadomo, w ilu egzemplarzach ów widok fabryki powielono, w każdym razie jeden z nich trafił przed 1986 rokiem do bielskiego Muzeum, gdzie pozostaje do dzisiaj, wpisany do inwentarza Starej Fabryki. To bez wątpienia jeden z cenniejszych

Fabryka sukna Eduard Zipser & Sohn w Mikuszowicach na litografii Johanna Varrone, 1898 rok

szych eksponatów, ukazujący w całej okazałości największy zakład branży wełnianej ośrodka bielsko-bialskiego.

Zatrudniony przez Zipserów artysta był specjalistą w swoim fachu. Johann Varrone (właściwie Giovanni Battista Varoni) urodził się w 1832 roku w Casa Bellinzona na przedmieściach Mediolanu. To wielkie miasto, będące stolicą Lombardii, pozostawało wówczas wraz z regionem w granicach Cesarstwa Austriackiego. Jako młodzienc studiował w wiedeńskiej Akademii Sztuk Pięknych pod kierunkiem Josepha Högera, później zamieszkał w naddunajskiej metropolii na stałe. Uprawiał sztalugowe malarstwo olejne, akwarelę, rysunek, ilustrację i grafikę. Do jego ulubionych technik należała litografia. Tematami prac były przede wszystkim pejzaże górskie z Alp austriackich, włoskich i szwajcarskich, w tym panoramy ze szlaku kolejowego Semmering, oraz wedyuty, m.in. Salzburga, Triestu i kurortu Bad Gastein. Malował również widoki antycznych ruin i sceny rodzajowe. Wykonywał szkice i ilustracje dla luksusowych wydawnictw. Wspólnie z Ladislausem Eugenem Petrovitsem wykonał zespół akwarelowych widoków Wiednia i jego okolic, wydawanych kilkakrotnie w latach 90. XIX wieku w formie tek chromolitografii. W technice akwareli i litografii dokumentował także industrialny krajobraz monarchii austro-węgierskiej, o czym świadczy, obok widoków zakładu Zipsera, m.in. panorama białskiej fabryki sukna Sternickel & Gülcher, wykonana również dla potrzeb wspomnianego na wstępie wydawnictwa jubileuszowego. Artysta zmarł w 1910 roku w Mödling koło Wiednia.

Litografia Varrone przedstawia mikuszowicką fabrykę w szczytowym okresie jej rozwoju, po blisko sześciu dekadach istnienia. Historia samej firmy jest jednak o kilkanaście lat dłuższa. Jej założyciel z czasem stał się postacią na wpół legendarną, a w latach 30. XX wieku przypisywano mu nawet węgierskie pochodzenie. W rzeczywistości Eduard Zipser (1802-1871) był czwartym dzieckiem bogatego bielskiego sukniennika i kupca Johanna Andreego Zipsera oraz jego żony Friederiki Karoliny Strenger. Zawodu wyuczył się zapewne w warsztacie ojca, a w 1826 roku, po uzyskaniu praw mistrzowskich, rozpoczął samodzielną działalność od sześciu ręcznych krosien tkackich. W 1829 roku kupił od spadkobierców Karla Antona Mänhardta fabrykę sukna i kaszmiru na Dolnym Przedmieściu 129, przy dzisiejszym Placu Fabrycznym 3-4, gdzie rok później uruchomił dodatkowo farbiarnię.

Do początku lat 40. XIX wieku nie było w mieście i okolicy żadnego przedsiębiorstwa, w którym prowadzone byłyby wszystkie procesy technologiczne, konieczne przy wytwarzaniu sukna. Nie tylko mistrzowie zrzeszeni w cechach, ale również fabrykanci musieli korzystać z usług wyspecjalizowanych zakładów pomocniczych: przędzalni, foluszy, farbiarni bądź wykończalni. Spawalniało to produkcję i podnosiło jej koszty.

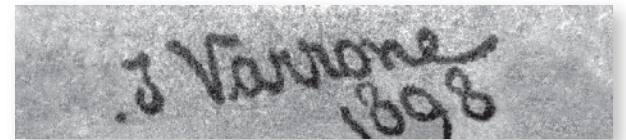
Eduard Zipser uchodzi za pierwszego bielskiego przemysłowca, który uniezależnił się i zbudował fabrykę, wyposażoną we wszelkie niezbędne maszyny i urządzenia, w której osobiście nadzorował wszystkie etapy produkcji. Na jego decyzji zaważyła stale wzrastająca liczba zamówień, niemożliwych do zrealizowania przy tradycyjnym systemie pracy. W tym celu w 1841 roku kupił od księcia pszczyńskiego Ludwika Anhalts-Köthena część folwarku w Mikuszowicach, nad tzw. średnią młynówką, a następnie wystawił tam dwupiętrowy budynek, ukończony w 1843 roku. Koło wodne o mocy 15 KM dostarczało energii niezbędnej do napędzania maszyn, a czysta góraska woda doskonale nadawała się do farbowania tkanin.

Fabryka Eduarda Zipsera w Mikuszowicach w 1841 roku
Ze zbiorów Muzeum Techniki w Brnie

Zakład w Bielsku działał jeszcze przez kilka lat, później został zamknięty. Na początku 1850 roku całość produkcji odbywała się już w fabryce w Mikuszowicach, zatrudniającej blisko 200 robotników i będącej największym przedsiębiorstwem przemysłowym ośrodka bielsko-bialskiego. W tymże roku zbudowano filię w Łodygowicach, gdzie ulokowano folusz, drapalnię oraz część tkalni – energii dostarczało koło wodne o mocy 20 KM. W latach 50. i 60. XIX wieku fabrykę w Mikuszowicach znacząco rozbudowano, nadając jej formę czworoboku z wewnętrznym dziedzińcem. Ponadto, od strony północnej wzniesiono wolnostojący magazyn wyrobów gotowych. W 1864 roku wprowadzono napęd parowy, a w 1867 roku mechaniczne krosna i przędzarki, przechodząc do produkcji na skalę wielkoprzemysłową.

Pod koniec lat 50. XIX wieku w firmie działali już synowie Eduarda Zipsera, Alexander Johann (1835-1896) i Robert Andreas (1837-1865). Doskonały bieg interesów skłonił szefa seniora do zakupu pobliskiego folusza Samuela Schüppelta. Przekształcono go w kolejną, trzecią już fabrykę sukna, pozostającą w posiadaniu rodziny do 1883 roku, kiedy to została sprzedana spółce Plutzar & Brüll.

W grudniu 1870 roku firmę przekształcono w spółkę Eduard Zipser & Sohn; cztery miesiące później zmarł jej założyciel, którego pochowano na ufundowanym przez

niego cmentarzu ewangelickim przy ul. Bystrzańskiej. Kierownictwo przedsiębiorstwa objął Alexander Zipser, który w 1873 roku zakupił dawne dobra czechowickie, stając się właścicielem ziemskim. W latach 1885-1887 i 1890 miała miejsce kolejna rozbudowa zakładu w Mikuszowicach i modernizacja parku maszynowego. W 1886 roku założono fabryczną kasę chorych, a rok później konsum dla urzędników i robotników. W 1893 roku Zipsera uhonorowano za jego zasługi dla rozwoju przemysłu Krzyżem Kawalerskim Orderu Franciszka Józefa.

W 1896 roku, po śmierci Alexandra, firmę przejęli jego synowie: Erwin Alfred (1864-1943) i Eduard Alexander (1871-1941). Pod ich kierownictwem zakład wszedł w XX stulecie jako największa fabryka sukna i wyrobów wełnianych bielsko-bialskiego ośrodka przemysłowego. Rocznie przerabiano w niej około 300 tys. kg wełny i wytwarzano 10 tys. sztuk sukna. W obu zakładach, w Mikuszowicach i Łodygowicach, zatrudniano łącznie około 600 pracowników. Przetwarzano wełnę ze wszystkich zakątków świata, produkując delikatne towary sukienne i wełniane. Specjalizowano się w tkaninach ubraniowych i mundurowych, a także w suknie bilardowym. Rynkami zbytu były Austro-Węgry, kraje Bliskiego Wschodu, Ameryka Północna i Południowa, Afryka Północna i Australia.

Po 1918 roku fabryka Eduard Zipser i Syn należała do najważniejszych firm branży wełnianej w Polsce. Przeżyła trudne czasy kryzysu lat 1929-1933, choć jej właściciele rozważali nawet możliwość jej sprzedaży. Podczas II wojny światowej produkowano głównie tkaniny ubraniowe dla sił zbrojnych III Rzeszy, wykorzystując jednak tylko połowę mocy produkcyjnej i zatrudniając około 250 robotników oraz 24 urzędników.

W 1945 roku ostatni Zipserowie opuścili Mikuszowice, a ich fabrykę znacjonalizowano. W roku 1947 weszła ona w skład wielozakładowego przedsiębiorstwa pod nazwą Państwowe Zakłady Przemysłu Wełnianego nr 14 w Bielsku-Białej, a w 1950 roku ponownie usamodzielniała się jako Państwowe Zakłady Przemysłu Wełnianego im. Małgorzaty Fornalskiej. Od 1965 roku, po połączeniu z ZPW im. Leona Laska, wchodziła w skład ZPW „Bewelana”. W latach 1972-1977 stare zabudowania fabryki Zipserów, uwiecznione przez Johanna Varrone, wyburzono, wznosząc w ich miejscu nowe obiekty. „Bewelana” przestała istnieć w 1994 roku, a jej obiekty sprzedano, m.in. w biurcu znalazł siedzibę Drugi Urząd Skarbowy w Bielsku-Białej. ■

Pliszki, Niemcy, po 1898 roku

„TE, CO SKACZĄ I FRUWAJĄ...”

PRZEDSTAWIENIA ZWIERZĄT W SZTUCE ZE ZBIORÓW MUZEUM HISTORYCZNEGO W BIELSKU-BIAŁEJ

Paul Meyerheim, *Martwa natura z drobiem, bocianem i lisem*, 1865 rok

Przed laty popularny program edukacyjny *Zwierzyniec* zaczynał się od słów piosenki „I kudłate, i łaciate, pęgowane i skrzydlate. Te, co skaczą i fruważą na nasz program zapraszają” autorstwa Marii Terlikowskiej. Prowadzący te spotkania sympatyczny pan Michał Sumiński zabierał nas w każdy poniedziałek w cudowną wyprawę do świata zwierząt. Poznawaliśmy ich wygląd, zwyczaje, uczyliśmy się jak je dokarmiać, jak rozpoznawać ich tropy. Dzisiaj zapraszamy Państwa na wyprawę odkrywającą świat fauny poprzez obiekt artystyczny, w którym zawarta jest zarówno próba realistycznego oddania widzianego świata, jak i plastyczna kreacja zwierzęcia – jego gatunku, wyglądu i charakteru.

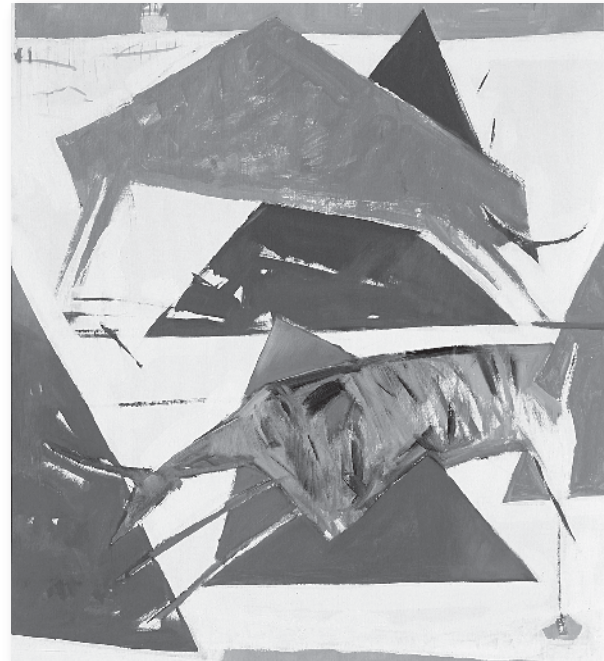
W zbiorach artystycznych Muzeum Historycznego w Bielsku-Białej znajduje się pokaźna grupa eksponatów, na których można znaleźć przedstawienia animalistyczne. Są to różnego rodzaju obiekty reprezentujące niemal wszystkie dyscypliny plastyczne od malarstwa i rzeźby, poprzez grafikę i rysunek, po rzemiosło artystyczne. Podobnie ich tematyka obejmuje szeroki zakres przedstawień: sceny religijno-mitologiczne, rodzajowe i portrety braci mniejszych. Jednakże przygotowując wystawę „*Te, co skaczą i fruważą...*” dokonaliśmy selekcji materiału ikonograficznego. Zrezygnowaliśmy z prac o charakterze symbolicznym, a skupiliśmy się na przedstawieniach, które w głównym założeniu są obrazem zwierząt rzeczywistych. Są to zarówno wizerunki realistyczne, jak i niemalże abstrakcyjne transpozycje. Prace powstały na przestrzeni od XVII wieku po początek naszego stulecia, pochodzą głównie z obszaru Europy. Uzupełnione są eksponatami o japońskiej i chińskiej proveniencji. Wyszły one zarówno spod ręki wybitnych animalistów, jak i artystów sporadycznie podejmujących ten temat w swojej twórczości.

Talerzyk deserowy, Czechy, 1848-1868

Najstarszymi obiektami są grafiki Daniela Chodowieckiego, pochodzące z 2. połowy XVIII stulecia. Obrazy XVII-wiecznych flamandzkich i holenderskich malarzy obecne są w miedziorytniczych kopiach wykonanych przez wiedeńskiego grafika Williama Ungera w latach 1876-1885. Do działających w drugiej połowie XIX i na początku XX stulecia animalistów należą: Austriacy – Carl Reichert, Ludwig Jungnickel, Niemcy – Paul Meyerheim, Paul Neuenborn, Walther Klemm, Franz Iffland, Brytyjczyk Herbert Thomas Dicksee, Francuz Jules Pierr Méne, Węgier Lajos Zombory. Z polskich artystów tego czasu wymienić należy: Jerzego, Juliusza i Wojciecha Kossaków, Józefa Brandta, Juliana Fałata i Piotra Michałowskiego. Wśród rodzimych artystów działających w minionym stuleciu znajdziemy wielu, dla których zwierzęta były źródłem inspiracji. Bogaty i różnorodny świat fauny potrafili uchwycić w swoich grafikach: Adam Bunsch, Edward Biszorski i Jan Wałach. Ponadto, ze starszego pokolenia wspomnijmy: Edwarda Grabowskiego, Wacława Kondka, Juliusza Tokarskiego. Średnią generację reprezentują: Michał Kliś, Jadwiga Smykowska, Henryk Płóciennik, a kolejne dekady: Krzysztof Kokoryn, Krzysztof Marek Bąk, Dariusz Fodczuk, Dariusz Gierdal.

Kryterium doboru prac było złożone. Przede wszystkim brane były pod uwagę obiekty przedstawiające wizerunki

Michał Kliś, *Byki*, 1996-1997

zwierząt – ich portretowe ujęcia oraz kompozycje ukazujące zwierzę w otoczeniu przyrody, przedstawicieli dzikiej fauny oraz mieszkańców wiejskich zagrod. W drugiej kolejności wybrano prace, w których zwierzę ukazane jest w kontakcie z człowiekiem. Ich istnienia się przeplatają. Jest ono przyjacielem i towarzyszem, środkiem transportu, siłą roboczą i źródłem pożywienia. We wszystkich tych dziełach, niczym w zwierciadle odbija się nasze życie, nasz stosunek do przyrody i zamieszkującej ją fauny.

Na wystawie, prezentowanej od 23 maja do 4 października bieżącego roku w Galerii w Fabryce, przedstawiamy Państwu około 250 obiektów o tematyce animalistycznej. Natomiast wiele dzieł z tego zakresu można zobaczyć także na naszych stałych ekspozycjach w głównej siedzibie Muzeum – zamku książąt Sułkowskich oraz w Fałatówce w Bystrej.

Wystawie towarzyszy katalog, w którym zebranych zostało ponad 300 eksponatów. Ich wykaz poprzedzony jest krótkim esejem o animalistyce w sztuce i naszych zbiorach z tego zakresu. Na 48 stronach z barwnymi ilustracjami zaprezentowane zostały niektóre obrazy, rzeźby, grafiki oraz przedmioty rzemiosła artystycznego.

Prezentacja wzbogacona jest szeroką ofertą edukacyjną. Dla dorosłych i starszej młodzieży przygotowaliśmy cykl śródomowych spotkań tematycznych. Dla rodzin z dziećmi niedzielne południowe zajęcia: *Bajkowe zwierzaki*. Zaś dla najmłodszych i gimnazjalistów ciekawe propozycje warsztatów i lekcji muzealnych. Ramowy harmonogram zamieszczamy poniżej, a szczegółowe informacje znajdziecie Państwo na bieżąco na naszej stronie internetowej i Facebooku.

Serdecznie zapraszamy! ■

Kinga Kawczak

Muzeum Historyczne w Bielsku-Białej

Adam Bunsch: *Wróble*, 1961-1962; *Irys*, 1929 rok

Imprezy towarzyszące wystawie:

22 maja

Wernisaż wystawy, który uświetni akcja artystyczna Waldemara Rudyka

13 czerwca

W ramach Industriady 2015 oprowadzanie kuratorskie i wykład Kingi Kawczak: *Różne aspekty pracy zwierząt na bazie wystawy: „Te, co skaczą i fruważą...”* Przedstawienia zwierząt w sztuce ze zbiorów Muzeum Historycznego w Bielsku-Białej

Środowe spotkania dyskusyjne, godzina 17.00 (wstęp wolny):

24 czerwca

O psach i kotach w sztuce i życiu – dyskusja z udziałem weterynarza i przedstawicieli organizacji zajmujących się opieką nad zwierzętami. Porozmawiamy także o wizerunkach tych zwierząt w sztuce na przykładach z wystawy

15 lipca

Jak inspirują nas zwierzęta? – dyskusja z udziałem przedstawicieli lokalnego środowiska plastycznego

19 sierpnia

Zwierzęcy detal w bielsko-bialskiej architekturze – dyskusja połączona z wykładem dr Ewy Janoszek

16 września

Pszczoly i inne owady w Dolinie Luży – dyskusja połączona z prelekcją dr. Jacka Proszyka

30 września

Myślistwo w kulturze: sztuka, zwyczaje, kuchnia – dyskusja z udziałem przedstawicieli Polskiego Związku Łowieckiego

Dla dzieci:

Cykl niedzielnych spotkań *Bajkowe zwierzaki*: czytanie bajek i wierszy o zwierzętach, zwiedzanie wystawy i wykonywanie prac plastycznych pod okiem profesjonalnych artystów.

Pierwsze zajęcia, z okazji **Dnia Dziecka – 31 maja**, w godzinach 9.00–14.00. Będą to otwarte warsztaty plastyczne z nadrukami na koszulkach, natomiast o godz. 9.00, 11.00 i 13.00 czytanie wierszy i zwiedzanie wystawy z kuratorem (koszt zakupu koszulki do nadruku – w kasie Muzeum, dla dzieci wstęp za darmo).

Kolejne zajęcia w terminach: **28 czerwca, 26 lipca i 30 sierpnia** o godzinie 12.00 – czytanie literatury, zwiedzanie wystawy i praca z plastykami (koszt biletu wstępu na wystawę).

Ponadto, specjalna oferta edukacyjna dla młodszych i starszych dzieci przygotowana przez kuratora wystawy i Dział Edukacji Muzeum Historycznego w Bielsku-Białej (cennik i szczegóły na stronie internetowej Muzeum). ■

KALENDARZ WYDARZEŃ MUZEUM HISTORYCZNEGO W BIELSKU-BIAŁEJ

ZAMEK KSIĄŻĄT SUŁKOWSKICH

43-300 Bielsko-Biała, ul. Wzgórze 16
www.muzeum.bielsko.pl

WYSTAWY CZASOWE

21 września 2014 – 31 maja 2015

Bielscy książęta Sułkowscy, jakich nie znacie

Blisko 200 lat panowania rodu ostatnich właścicieli zamku, od nabycia go w państwie bielskim, aż do emigracji rodziny książęcej do Austrii.

8 maja – 31 października 2015

70. rocznica zakończenia II wojny światowej

W związku z obchodami 70. rocznicy zakończenia II wojny światowej, w Muzeum przygotowano wystawę, której założeniem jest przypomnienie faktów związanych z udziałem Polaków w tej wojnie, poprzez zaprezentowanie w układzie tematycznym licznych, różnorodnych i cennych eksponatów, pochodzących z tego okresu.

20 czerwca – 31 sierpnia 2015

Kochajmy naszych artystów. 70 lat obecności ZPAP w Bielsku-Białej

70 lat temu, w zamku Sułkowskich, grupa dziewięciu artystów przygotowała wystawę swoich prac i powołała do życia Związek Polskich Artystów Plastyków Oddział w Bielsku, którego spadkobiercą i kontynuatorem jest ZPAP Okręg Bielsko-Biała. Latem bieżącego roku, z okazji tego jubileuszu, przypomnimy najważniejsze osiągnięcia i momenty z historii ZPAP Oddziału w Bielsku i Bielsku-Białej oraz Okręgu Bielsko-Biała. Zaprezentujemy prace nieżyjących artystów z jego grona.

WYDARZENIA

15 maja 2015, godzina 9.45

Konferencja naukowa *Książęta Sułkowscy, jakich nie znacie*

STARE KINO W STARYM ZAMKU

Filmy i ich twórcy

Spotkania prowadzone przez Stanisława Janickiego w każdy drugi wtorek miesiąca rozpoczynają się o godzinie 17.00

12 maja

Ginger i Fred – Federico Fellini, Giuletta Masina, Marcello Mastroianni

9 czerwca

Monsieur Verdoux – Charles Chaplin

Zapraszamy także na cykliczne spotkania

MUZYKA NA ZAMKU

(programy dostępne na naszej stronie internetowej)

STARA FABRYKA

43-300 Bielsko-Biała, pl. Żwirki i Wigury 8
www.muzeum.bielsko.pl

WYSTAWY STAŁE

Od włókiennictwa do małego fiata.

Przemysł Bielska-Białej w XIX i XX wieku

Wilk, selfaktor, postrzygarka...

Zabytki techniki włókienniczej

WYSTAWY CZASOWE

9 maja – 4 października 2015

„Te, co skaczą i fruują...” Przedstawienia zwierząt w sztuce ze zbiorów Muzeum Historycznego w Bielsku-Białej

Od malarstwa po rzemiosło artystyczne. Od realizmu po abstrakcję. Wystawa stanowić będzie przegląd eksponatów prezentujących wizerunki zwierząt w twórczości artystów polskich i obcych powstałe w okresie od XVII do XXI wieku.

DOM TKACZA

43-300 Bielsko-Biała, ul. Jana III Sobieskiego 51
www.muzeum.bielsko.pl

WYSTAWY STAŁE

Rekonstrukcja wnętrza domu i warsztatu sukienniczego należącego do mistrza cechowego.

Od sukna po jedwab – stroje ludowe ze zbiorów Muzeum Historycznego w Bielsku-Białej

FALAŁÓWKA

43-360 Bystra, ul. Juliana Fałata 34
www.muzeum.bielsko.pl

WYSTAWY STAŁE

Julian Fałat – malarz i kolekcjoner

Prezentacja twórczości malarskiej artysty.

Julian Fałat – z paletą przez życie (od sierpnia 2015)

Archiwalia i obiekty artystyczne dotyczące życia artysty.

O KSIĄŻĘTACH SUŁKOWSKICH NIE TYLKO NA WYSTAWIE!

Dobiega końca retrospektywna wystawa *Bielscy książęta Sułkowscy, jakich nie znacie* prezentowana w salach wystaw czasowych Muzeum Historycznego w Bielsku-Białej. Pośród propozycji towarzyszących tej ekspozycji znajdzie się również konferencja naukowa o podobnie brzmiącym tytule *Książęta Sułkowscy, jakich nie znacie*. Wydarzenie zorganizowane przez Muzeum Historyczne w Bielsku-Białej oraz Uniwersytet Śląski w Katowicach odbędzie się 15 maja 2015 r. Do uczestnictwa w konferencji zgłosili się: **dr Jiří Brňovják** (Uniwersytet w Ostrawie), **prof. Jarosław Czuby** (Uniwersytet Warszawski), **mgr Piotr Kenig** (Muzeum Historyczne w Bielsku-Białej), **mgr Jakub Krajewski** (Muzeum Historyczne w Bielsku-Białej), **mgr Grzegorz Madej** (Muzeum Historyczne w Bielsku-Białej), **mgr Dawid Madziar** (Uniwersytet Śląski w Katowicach), **prof. Dariusz Nawrot** (Uniwersytet Śląski w Katowicach), **dr Andrzej Nieuważny** (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), **dr hab. Adam Perlakowski** (Uniwersytet Jagielloński), **doc. dr Miha Preinfalk** (Instytut Historii Milka Kosa w Lublanie, Słowenia), **mgr Mojca Rjavec** (Uniwersytet na Primorskem w Koprze, Słowenia), **mgr Grażyna Sokół** (Archiwum Państwowe w Katowicach Oddział w Bielsku-Białej), **prof. Michał Zwierzykowski** (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu).

Naukowcy zaprezentują aktualne wyniki badań związane z historią wybranych przedstawicieli rodziny Sułkowskich. Zapoznamy się ze źródłami jej potęgi i historią tytułów arystokratycznych nadanych Aleksandrowi Józefowi Sułkowskiemu i jego potomnym przez rodzinę cesarską. Losy najstarszego książęcego syna, Augusta Sułkowskiego, posłużą do ukazania strategii osiągania pozycji rodu – od książąt bielskich po senatorów Rzeczypospolitej. W kontekście Franciszka, założyciela tak zwanej linii bielskiej (śląskiej) Sułkowskich, zaprezentowany zostanie nieznany dotychczas inwentarz bielskiego zamku z roku 1804. Postać Jana Nepomucena, zwolennika Napoleona I Bonaparte, scharakteryzowana będzie na tle wydarzeń historycznych na Nowym Śląsku w roku 1807. W ramach odrębnego zagadnienia poznamy jego służbę we francuskim wywiadzie. Ta sama

epoka stanie się przyczynkiem do opowiedzenia o losach księcia rydzyskiego Antoniego Pawła, kuzyna Jana Nepomucena. Omówione zostaną początki jego kariery wojskowej i trudne wybory Polaków w 1813 r.

W związku z kolejnym właścicielem księstwa bielskiego, Ludwikiem, poruszonych zostanie kilka zagadnień. Mowa będzie o baronie Józefie Dietrichu, teściu Ludwika, którego niebagatelny majątek odziedziczył jego syn Józef Maria Sułkowski. Również zostaną przedstawione kolekcje dzieł sztuki, których spadkobiercami stali się Sułkowscy. Natomiast dzięki najnowszym odkryciom zagłębimy się w historię lasów książęcych. Kolejnym z tematów, który dotychczas nie doczekał się odrębnego omówienia, będzie służba wojskowa Sułkowskich na przestrzeni trzech wieków.

Na zakończenie konferencji usłyszymy prelekcję poświęconą dziejom Archiwum Książąt Sułkowskich znajdującego się współcześnie w zasobach Oddziału Bielskiego Archiwum Państwowego w Katowicach.

Zaproponowane zagadnienia to tylko niewielki wybór z możliwych dzisiaj do zreferowania tematów. Fakt ten uświadamia nam, że o Sułkowskich nadal warto i trzeba rozmawiać, bowiem ich historia nie została poznana do końca. Odpowiedzi na ponownie stawiane pytania o wkład przedstawicieli rodu Sułkowskich do historii Polski i Europy będziemy mogli szukać po zakończeniu konferencji i wystawy. Uzyskanie odpowiedzi wyczerpującej może wymóc na naukowcach dalsze działania badawcze i wystawiennicze. Okazuje się, że nadal niezgłębione bogactwo źródłowe budzi zainteresowanie nie tylko polskich uczonych, ale i zagranicznych. Determinującym wydaje się być współczesny pęd do poszukiwania tożsamości regionalnej, a w kontekście Sułkowskich zwłaszcza na obszarze dawnej monarchii habsburskiej. Dzięki konferencji, jej odbiorcy i później czytelnicy materiałów pokonferencyjnych będą mogli zagłębić się w uaktualniony stan badań na temat wybranych zagadnień z historii książęcego rodu Sułkowskich. ■

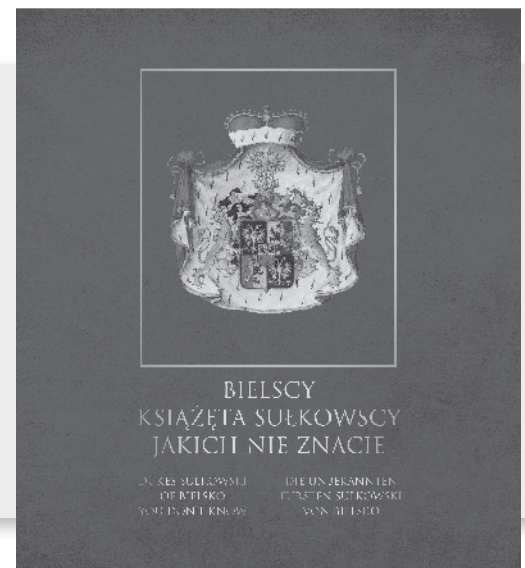
Grzegorz Madej

Muzeum Historyczne w Bielsku-Białej

Już od maja do nabycia
w kasie naszego Muzeum książka
Bielscy książęta Sułkowscy, jakich nie znacie.

Najnowsze wydawnictwo to przewodnik
po historii książęcego rodu Sułkowskich.

Publikacja, licząca 176 stron, zawiera 110 ilustracji
oraz katalog 243 eksponatów
prezentowanych na kończącej się 31 maja 2015 r.
wystawie pod tym samym tytułem.

NOC MUZEÓW DUCHY SUŁKOWSKICH

W sobotni wieczór 16 maja, z okazji święta muzealników, zamek książąt Sułkowskich (główna siedziba Muzeum Historycznego w Bielsku-Białej) otworzy swoje bramy dla wszystkich głodnych wiedzy. Od godziny 20.00 do północy będzie można za darmo zwiedzać ekspozycje stałe, tym razem w niecodziennym towarzystwie. Tegoroczna Noc Muzeów przebiegnie bowiem pod hasłem *Duchy Sułkowskich*, których z pewnością nie zabraknie na korytarzach tej wiekowej i wciąż zagadkowej budowli. Dodatkową atrakcją będzie udostępnienie zwiedzającym kaplicy zamkowej. Pochodząca z XIX wieku świątynia pw. św. Anny, przeszła w latach 2006-2009 gruntowny remont elewacji i zadania w ramach prac konserwatorskich prowadzonych na terenie zamku. Na ratunek czeka nadal wnętrze kaplicy i krypty, gdzie spoczywają szczątki Aleksandra Antoniego, Ludwika i jego żony Marii, Aleksandra Edwarda i Marii Teresy oraz Zygmunta i Alfreda Sułkowskich. Stowarzyszenie na Rzecz Odnowienia Kaplicy Zamkowej w Bielsku-Białej jest organizacją pożytku publicznego, co umożliwia oddanie 1% podatku na wsparcie akcji.

Inspiracją dla takiej formuły obchodów święta jest wystawa czasowa *Bielscy książęta Sułkowscy, jakich nie znacie*, która od 20 września ubiegłego roku prezentuje nieznane dotąd materiały i stanowi podsumowanie naszej wiedzy na temat rodziny, która przez blisko 200 lat władała bielskim zamkiem.

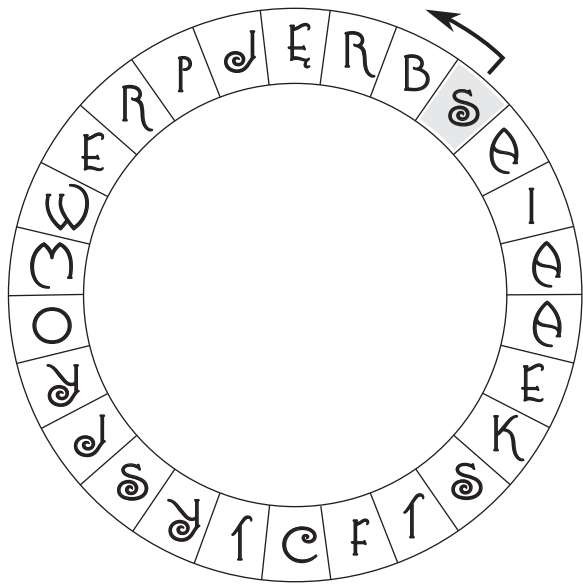
Tradycyjnie już w Noc Muzeów organizujemy również grę dla tych, którzy wiedzę wolą zdobywać w sposób bardziej zaangażowany. Zadania, jakie staną na drodze uczestnikom, poddadzą próbie ich spryt i kreatywność, jednocześnie bawiąc i ucząc. Uprzedzamy jednak, że tegoroczna gra nie jest dla tych o słabych nerwach. Chętni wcielią się w rolę detektywów, by rozwiązać zagadkę zbrodni sprzed ponad 160 lat. **Rejestracja możliwa będzie już wkrótce za pośrednictwem naszej strony internetowej oraz w kasie Muzeum w dniu imprezy, do czasu rozpoczęcia gry o godzinie 20.30.** ■

Jakub Czerbak

Muzeum Historyczne w Bielsku-Białej

CZAS NA ZABAWĘ!

Przeskakując zawsze o tę samą liczbę pól (zaczynając od „S”) odczytaj hasło złożone ze wszystkich liter.

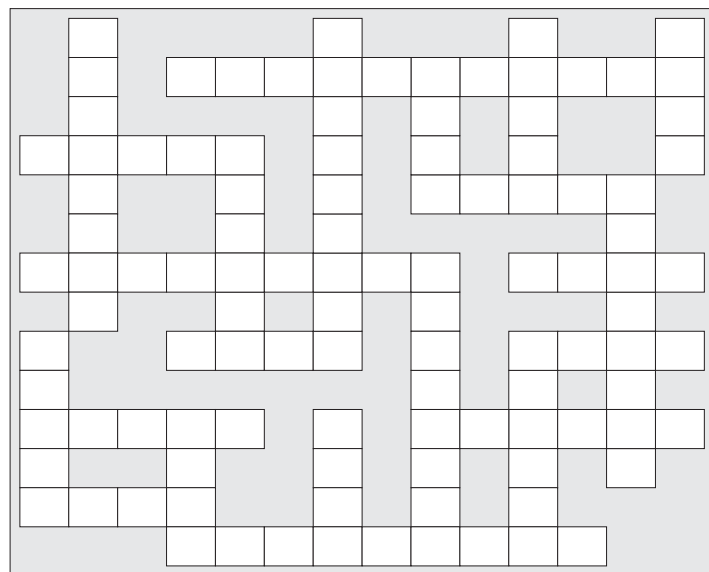
S												

Zabawa polega na odnajdywaniu i wykreślaniu ukrytych w diagramie nazw zwierząt, podanych poniżej w przypadkowej kolejności. Wyrazy są umieszczone w kolumnach, wierszach i po skosach (taże wspak). Litery, które nie zostaną wykreślone, czytane w kolejności występowania rzędami, utworzą rozwiązanie – hasło.

G	K	A	C	Z	K	A	Z	W	K
Ę	O	W	Ą	Ż	I	S	E	O	U
Ś	Z	R	K	A	Z	A	T	Ę	N
C	A	M	U	B	A	R	A	N	A
K	Y	Ś	R	A	S	N	S	I	L
A	W	L	A	Ó	O	A	W	I	A
N	I	E	D	Ż	W	I	E	D	Ż
G	L	A	M	A	A	K	R	Y	Ś
U	K	W	E	L	T	K	A	T	P
R	A	B	Y	R	M	O	T	Y	L

- 1. KACZKA
- 2. WAŻ
- 3. GEŚ
- 4. KURA
- 5. RYBA
- 6. PTAK
- 7. RYŚ
- 8. LAMA
- 9. NIEDŹWIEDŹ
- 10. MRÓWKA
- 11. LIS
- 12. BARAN
- 13. KUNA
- 14. KOT
- 15. SARNA
- 16. MOTYL
- 17. WILK
- 18. LEW
- 19. KOZA
- 20. ŻABA
- 21. SOWA
- 22. KANGUR
- 23. GIL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Uzupełnij krzyżówkę podanymi poniżej wyrazami.

4-literowe	5-literowe	8-literowe
KWAS
BLAT
PARA
CENA
OWCA
IGŁA
KORD
SPIS | RUNKO
TAŚMA
SPLOT
TKACZ
NITKA

6-literowe
TARCIE
KLEPAK
TRENCZ | APRETURA
DRAPARKA
ZBIERACZ

9-literowe
SKRĘCARKA
SZARPARKA
SKŁADARKA

11-literowe
ZGRZEBLARKA |

Zamaluj starannie odpowiednie kratki diagramu, a dowiesz się, co jest motywem przewodnim tegorocznej INDUSTRIADY.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
A																			
B																			
C																			
D																			
E																			

A - 1, 2, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 17, 18, 19 B - 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 17, 19 C - 1, 2, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 17, 18, 19
 D - 1, 5, 6, 9, 11, 13, 17, 19 E - 1, 5, 7, 9, 11, 13, 14, 15, 17, 19

Projekt: Wioletta Stysińska

REDAKCJA WYSTAWNIKA

WYDAWCA:

Muzeum Historyczne w Bielsku-Białej
 ul. Wzgórze 16
 43-300 Bielsko-Biała
 tel. 33 822 06 56
 sekretariat@muzeum.bielsko.pl

REDAKTOR NACZELNY:

Iwona Purzycka

KOREKTA:
 Rafał Idzik

MATERIAŁ ILUSTRACYJNY:

zbiory Muzeum Historycznego w Bielsku-Białej,
 w zaproszeniu ZPAP (str. 1) został wykorzystany znak projektu Jacka L. Grabowskiego

FOTOGRAFIE:

Alicja Migdał-Drost

REDAKTOR TECHNICZNY:

Alicja Migdał-Drost

PROJEKT GRAFICZNY:
 Paweł Kenig

DRUK:

Drukarnia Dimograf

NAKŁAD:

3000 egzemplarzy

ODWIEDŹ NAS NA:

facebook.com/
 muzeum.historyczne.bielsko

muzeum.bielsko.pl